

La plaga evitable

Els incendis forestals han tingut aquests últims anys un impacte notable sobre el territori català. Només l'any 1994, el pitjor de la dècada fins ara, van cremar 76.625 hectàrees de superfície forestal. Malgrat aquestes xifres, la situació dels nostres boscos no és irreversible i s'hi pot fer molt, sobretot abans que no comenci el foc.

Si les dades sobre el nombre d'incendis són preocupants (368 al 1992; 791 al 1993; 1.217 al 1994 i 705 al 1995), les que ens en detallen les causes ens fan sentir una certa tristesa: entre el 1992 i el 1995, el 21% dels focs va ser intencionat, i el 38%, degut a negligència. Tot això fa pensar en la nostra pròpia responsabilitat en aquest fenomen que molts encara veuen com una mena de plaga o de catàstrofe inevitable, quan la realitat demostra que les causes naturals dels incendis són mínimes.

Mesures senzilles. Hi ha un seguit d'activitats que són perilloses, pel que fa als incendis, però, del 15 de març al 15

d'octubre, aquestes mateixes activitats encara ho són moltíssim més. No es pot fer foc al bosc, sigui quina sigui la finalitat, ni per cremar rostoll, ni per esbarjo. Encendre una cigarreta en un lloc on hi ha massa forestal no és recomanable perquè la més mínima espurna, fins i tot invisible als nostres ulls, pot ser l'inici d'un foc de grans dimensions. I ja no diguem res de l'actitud incívica de llençar les burilles des del cotxe en marxa, un gest força habitual.

La netedat és un arma més poderosa que no sembla. No deixar brossa és important, com sigui que les deixalles contenen productes inflamables que afavoreixen l'aparició i la propagació del foc. Cal saber per on circulem amb

INCENDIS FORESTALS A CATALUNYA PER CAUSES EN EL PERÍODE 1992-1995

ENTREVISTA

Alfons Ortí, director general de Previsió i d'Extinció d'Incendis: "Parlar de desertització és catastrofista"

el cotxe; fer-ho fora de les rutes autoritzades té el perill que alguna espurna que pugui produir el vehicle iniciï un foc. Aparcar en un lloc amb herba seca i no apagar el motor pot tenir el mateix efecte, per l'alta temperatura del canó d'escapament.

Aquests darrers anys els incendis forestals han arribat, en més d'una ocasió, a zones habitades i s'han cremat cases senceres. Els habitants de poblacions o urbanitzacions acostades al bosc han de tenir molt a mà el telèfon dels bombers (085) i eines bàsiques per a combatre el foc: destrals, serres i mànegues d'una certa longitud. Cal netejar i esbrassar periòdicament els voltants de la casa, especialment herbes i matolls que pugui haver-hi a prop de conduccions i de dipòsits de gas. Pel que fa a la xemeneia, és important de cobrir-la amb una tela metàl·lica per evitar que saltin espurnes i brases a l'interior de la casa. Si el foc s'apropa, cal tancar tota possible entrada d'aire i posar tovalloles mullades sota les portes.

La lluita contra els incendis forestals ens involucra a tots com a ciutadans, no solament les institucions, que disposen dels recursos que no té el ciutadà mitjà. És per això que els departaments d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i de Governació de la Generalitat de Catalunya treballen conjuntament per millorar la resposta a donar als incendis forestals.

Seguint una línia de treball ja iniciada l'any passat, tots dos departaments han elaborat per a enguany un sistema operatiu basat en quatre principis bàsics: l'anticipació, per tal de detectar possibles incendis i fer un atac inicial; la coordinació i utilització racional de tots els mitjans disponibles; el desenvolupament de la situació adaptant-se a les circumstàncies; i la informació, per tal de fer conèixer a la població les situacions de risc.

Mapes de risc: la primera eina. No totes les zones del país corren el mateix risc d'incendi forestal. Fins i tot els incendis intencionats necessiten un medi favorable perquè puguin desenvolupar-se. Per tant, és vital de saber on és més fàcil que s'hi calí foc i que s'hi estengui ràpidament.

La Xarxa Agrometeorològica de Catalunya, creada en principi per preveure els canvis de temps, s'ha convertit

—De tots els factors de perill d'incendis, quin és el que el preocupa més enguany?

—El de les línies de tren i el de les carreteres, perquè amb el gran augment de massa forestal, degut a les pluges, una espurna qualsevol pot ser fatal. Les cigaretes mal apagades són l'origen de molts focs.

—La qüestió de les línies elèctriques s'ha resolt?

—Des del 1994, que van ser la causa d'un nombre ben important d'incendis, les companyies se n'han fet càrrec. Em consta que s'han renovat les línies més velles.

—On hi ha més deficiències, en recursos humans o tècnics?

—Doncs la veritat és que tenim bons recursos en tots els ordres, tant en quantitat com en qualitat, gràcies als anys d'experiència que ja tenim. Però potser caldria millorar una mica la formació dels nostres efectius. Per una altra banda, encara tenim deficiències d'educació ciutadana.

—No és gaire bo, doncs, el nivell de consciència col·lectiva?

—És en l'esperit de tothom que l'incendi d'un bosc és una cosa molt negativa, però, curiosament, això no es tradueix en un respecte a les normes. Ens preocupem molt quan veiem les notícies dels incendis, però això no ens impedeix pas d'anar a fer una paella al bosc en ple juliol.

—Està satisfet de la coordinació de tots els recursos?

—Sí, però es podria millorar, sobretot quan parlem d'incendis de gran

abast, en què, a banda els bombers, hi intervenen uns altres cossos.

—Fins a quin punt les noves tecnologies poden ajudar a lluitar contra el foc al bosc?

—Les noves tecnologies hi ajuden,

Alfons Ortí creu que encara hi ha deficiències d'educació ciutadana.

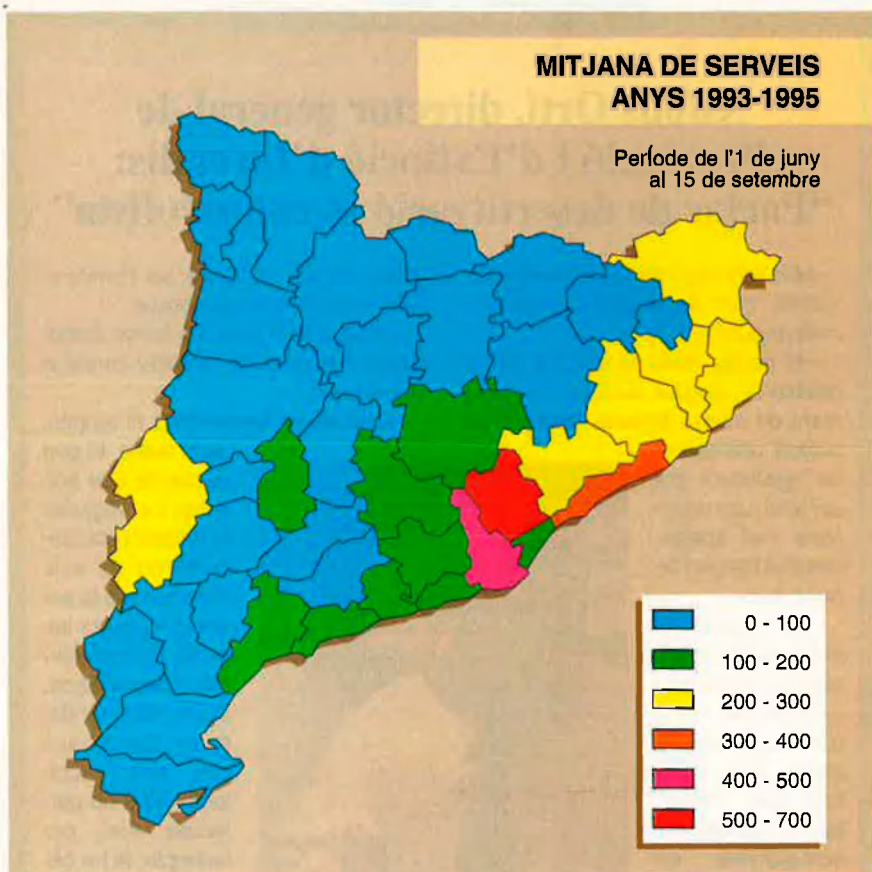
ARXIU

sens dubte. El que passa és que són cares i a vegades la relació cost/benefici no és suficient perquè la societat en pugui assumir la implantació generalitzada. D'una altra banda, hi ha tecnologies que són excel·lents, però no perfectes. Així, per exemple, hi ha càmeres d'infraroigs que, col·locades en un punt alt del territori, detecten focus calents i poden avisar-ne més ràpidament. El mal és que no són mà-

quines intel·ligents i avisarien igualment per una barbacoa seguríssima feta al jardí d'una casa.

—Què pensa quan sent dir que la Península Ibèrica esdevindrà un desert durant el segle XXI?

—És una visió una mica catastrofista. Perquè fos així caldria que hi hagués un canvi climàtic important, i no hi ha dades que demostrin que aquest és el cas. Però és cert que els incendis contribueixen, indirectament, al canvi climàtic perquè faciliten l'erosió del sòl que pot portar, per manca d'humitat, a la desertització. Però la gent ha de saber una dada que és que a Catalunya ha augmentat la massa forestal un 20% o 30% entre principi de segle i ara; un augment degut a l'abandó de terres de conreu. Per tant, la situació, des d'aquest punt de vista, no és dramàtica.

també en una font de previsió de primera magnitud pel que fa als incendis. El processament de les dades que ofereixen les estacions, juntament amb les dades recollides pels agents dels Cos d'Agents Rurals, permet d'elaborar uns mapes de risc d'un alt grau de fiabilitat. Aquesta fiabilitat ve del detall dels mapes (descriuen l'orografia, el tipus de vegetació i la combustibilitat) i del fet que es reelaboren diàriament. Així el mapa de risc de Catalunya del dia 14 de juliol pot ser completament diferent del del dia 16 del mateix mes.

Els recursos humans. Les dades sense interpretació serveixen de ben poca cosa. El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca disposa d'un cos de 352 Agents Rurals repartits per tot el territori. Les seva funció se centra a prevenir els incendis en particular i a vigilar el medi natural de Catalunya en sentit ampli. En una situació normal, els agents es dediquen al medi natural en general, però segons el grau de risc d'incendis que pugui haver-hi poden dedicar-se automàticament a vigilar-los d'una forma prioritària i, a vegades, fins i tot d'una forma exclusiva.

Per la seva banda, els Grups d'Intervenció Immediata vigilen unes zones concretes, que els han estat assignades prèviament, pel seu especial alt risc d'incendi. Arribat el cas, també poden lluitar contra el foc. N'hi ha 28, amb un total de 182 persones.

Com a complement d'aquests cosos, enguany hi ha més mitjans aeris disponibles. A banda, es manté el vell sistema dels punts fixos de guaita (84 punts amb 168 persones), especialment importants a les zones del país poc poblades i amb grans masses forestals. La seva eficiència és inqüestionable, si pensem que, a l'estiu, entre el 40 i el 45% dels avisos d'incendi són efectuats pels guaites.

Un altre recurs humà és el de les Unitats de Voluntaris Forestals. La seva actuació va des de la sensibilització cívica a la lluita activa en cas d'emergència. Les unitats agrupen 878 voluntaris.

En l'àmbit de la coordinació dels recursos, es destaquen les Agrupacions de Defensa Forestal. Són associacions amb personalitat jurídica pròpia, integrades per ajuntaments, propietaris forestals, organitzacions agràries i associacions de defensa de la natura. Tenen

**POTENCIAL DE CAPACITAT
EXTINTORA DELS MITJANS AERIS**

2 hidroavions Canadair CL215-T	11.000 litres
8 helicòpters helitanc (bombarders)	11.300 litres
3 avions vigilància i atac (AVA)	9.600 litres
1 helicòpter polivalent (BK-117)	900 litres
1 helicòpter polivalent (BO-105)	600 litres
TOTAL CAPACITAT	31.200 litres

per finalitat d'elaborar i executar de forma coordinada els plans de prevenció i de vigilància d'incendis i, si s'escau, la reforestació dels llocs afectats pels focs. Vist el caos que representa un incendi hi ha el perill que els recursos es dispersin per falta de coordinació adequada. És per això que el Pla de Protecció Civil d'Emergències per Incendis Forestals a Catalunya (Pla INFOCAT) estableix com a objectiu que les ADF vagin perfectament coordinades amb el comandament de l'extinció.

Més bombers. Malgrat la importància de la prevenció, el foc sempre pot fer aparició. El personal més ben preparat per actuar-hi en aquest moment és el dels bombers. La campanya d'estiu d'enguany té entre els seus objectius de cobrir tot el territori amb un total de 70 parcs professionals i de 80 de voluntaris. Té, doncs, més efectius i amb més disponibilitat. Actualment, la dotació normal de 1.652 bombers professionals s'ha reforçat amb 1.772 bombers voluntaris. El parc mòbil ha augmentat fins als 705 vehicles. Els mitjans aeris també s'han reforçat amb un total de quinze helicòpters; tres avions de vigilància i dos avions Canadair amb base a Reus.

L'increment de recursos i l'establiment d'una bona organització ens han de donar seguretat, però no han de fer que ens relaxem a l'hora de complir les nostres obligacions, que són de seguir estrictament les normes. A vegades, ja n'hi hauria prou de fer cas del nostre propi sentit comú per a evitar aquesta pèrdua dolorosa de vida —no solament vegetal— que un any i un altre causen els incendis forestals.

Laia Cortada